

landske investorer betragtes som en risikodækning for ændring i kursniveauet. Med en omkostning på ca. 1 promille til at kurssikre kroner over for euro i en tre-måneders-periode, er det næppe en afgørende faktor for det danske renteniveau.

h. Tab af arbejdspladser.

Det påstås ofte, at Danmark vil tabe arbejdspladser ved at stå udenfor. Det kan ingen sige noget sikkert om, men i det ene år, euroen har eksisteret – fra 1. januar 1999 til 1. januar 2000 – steg de direkte udenlandske investeringer i Danmark med 16 pct., så med dette erfaringsgrundlag er svaret, at vi ikke vil tabe arbejdspladser.

Målet for penge- og valutapolitikken i EU's monetære union er prisstabilitet. Det fremhæves flere steder i Maastrichttraktaten, at dette mål skal tillægges absolut prioritet, mens andre mål som f.eks. reduktion af ledigheden kommer i anden række.

i. Spekulation mod kronen.

Det fremføres ofte, at et lille land – som Danmark – er særlig udsat for spekulation mod dets valuta, og der henvises til situationen i 1992, hvor Sverige blev udsat for spekulationsangreb (som det kaldes).

Den økonomiske udvikling i Sverige efter Anden Verdenskrig minder meget om den danske med økonomisk stabilitet i 50'erne og 60'erne. Da den første oliekrise kom i 1973, søgte Sverige at undgå lavkonjunktoren ved at føre en overbudspolitik i form af skattesænkninger for industrien, støtte til industriens lagerinvesteringer og skattefrie investeringsfonde. Konsekvensen blev en eksplosion i de offentlige udgifter og store lønstigninger, der snart resulterede i tab af markedsandele og kriser i industrien.

I 1976 lykkedes det endelig det borgerlige Sverige at komme til regeringsmagten. Men samarbejdet mellem Moderaterne, Folkepartiet og Centerpartiet var ustabil, og den borgerlige regering forsøgte forgæves i 1976, 1977 og igen i 1981 og 1982 at devaluere sig ud af problemerne, sidste år endda med 16 pct. (over for D-marken).

På baggrund af 1980'ernes stadig stigende lønninger, bankernes forbedrede udlånsmuligheder og inflationen oplevede Sverige i anden halvdel af 80'erne en eksplosiv udlånsstigning. Den forbedrede købekraft medførte stigende ejendomspriser, der ligesom andre investerings-

objekter gav stort afkast og resulterede i megen spekulation.

Især blev det stigende budgetunderskud og den langvarige inflation efterhånden et påtrængende økonomisk problem, og Sverige stod omkring 1989 på tærsklen til en krise. Langsomt begyndte arbejdsløsheden at stige, spekulationsboblen brast med faldende ejendomspriser og dykkende aktiekurser. Socialdemokratiets finansminister, Kjell-Olof Feldt, gik i 1990 af i protest mod arbejdsbetingelserne i regeringen i almindelighed og LO's indflydelse på den førte økonomiske politik i særdeleshed. Ved valget i 1991 fik Socialdemokratiet sit dårligste valgresultat i 60 år, og Ingvar Carlsson måtte overlade regeringsmagten til en ny borgerlig regering under ledelse af Carl Bildt (Moderaterna).

Denne regering forsøgte at gennemføre et decideret systemskifte. Sænkning af virksomheds-, formue- og marginalbeskatningen samt privatiseringer og besparelser i den offentlige sektor var blandt midlerne. Men den positive effekt på statsunderskuddet og arbejdsløsheden udeblev. Den interne disciplin i regeringen var svag. I 1992 gik bunden ud af Sveriges ejendomsmarked, og den finansielle sektor rystedes af konkurser og tab på ejendomsmarkedet, i industrien og i den finansielle sektor selv. Situationen var uholdbar.

Den 19. november 1992 opgav Riksbanken at forsvare kronen, og bl.a. sattes renten kortvarigt op til 500 pct., så pengene ville blive i Sverige. I 1990-93 faldt BNP, og arbejdsløsheden steg i samme periode voldsomt. I 1993 udgjorde statens budgetunderskud 12,3 pct. af BNP.

Der var tale om en helt uansvarlig økonomisk politik. Siden fastlåsnings af den svenske krone til D-marken i 1982 var de svenske priser steget med 91 pct., mens de tyske priser var steget med 24 pct. Enhver kunne se, det måtte føre til devaluering af den svenske krone – også de svenske spekulanter.

En tilsvarende situation vil ikke udvikle sig i Danmark. Med den gensidige interventionsaftale, Nationalbanken har med Den Europæiske Centralbank, er en sådan spekulation mod kronen næppe realistisk.

j. Kan velfærdsstaten bevares?

Hvis Danmark tilslutter sig den fælles valuta må det ventes, at priskonkurrencen på markedet for varer og tjenester bliver forøget. Det er fak-